

забравя засилва противодействието, т.е. преклонението пред революционното минало, обогатено и преосмислено преди всичко в произведенията на Захарий Стоянов и Иван Вазов. Обладан от проникновението на двамата народни писатели, митрополит Методий Кусев възприема идеята за постоянната връзка на политическото съвремие със силните страни на народната памет.

Бързам да посоча, че на тази основа той се опитва широко да популяризира своето начинание, да възпламени обществената енергия. За преодоляване едностранчивостта и липсата на факти около гибелта на Хаджидимитровите четници на Бузлуджа, в специално обявление от 18 ноември 1897 г., което освен до всички родственици е препратено и до редакциите на вестниците "Мир", "Съветник" и "Отзив", се отправя призив към обществеността за събиране на сведения.² Предвижда се усилията в тази насока да бъдат възнаградени чрез една "Особена книжка за геройските подвизи на загиналите".³

Повествованието за миналото, за неговите герои и мъченици, не е просто възпоминание, а прослава на народната животопис, с която може да се пропътува до великото в националната история. Със същата неотслабваща енергия и настойчивост се издирват живи четници и роднини на загиналите. Присъствието на тази група от хора трябва да придаде нужния патос на празника и да предизвика силни патриотични чувства. Русенското и Сливенското поборническо-опълченски дружества посочват за свои делегати Панайот Хитов и Филип Тотю. В специална телеграма Русенското дружество се застъпва за Христо Македонски, който трябва да "развее знамето на четата, запазено у него", както и за бившите четници Иван Пеев и Марин Нейков.⁴ Осигурено е присъствието на роднините на Хаджи Димитър.⁵

В "необезпокояваната" летопис на комитета намират място и някои от "тъмните страни на миналото". Не става дума за възшествието на здравия разум над политическото лицемерие и скудоумие на ръководството на Х Обикновено народно събрание, което обещава сума за бузлуджанските паметници без да я привежда, или за бруталността на местните селски страсти, свързани с изсичането на горите. Съществува още една мъчителна преписка, която сякаш става истински реквием на святото начинание на комитета "Свети Йоан Милостивий".⁶ Всъщност тя е продължението и донякъде отговорът на въпроса защо не се е състояла срещата между "миналото и настоящето" и защо съдът на историята решава Панайот Хитов и Димитър Агликин да не се срещнат на знаменателните тържества на връх Бузлуджа.

Като твърдим, че в "началото бе словото", имаме също предвид, че в края на XIX в. журналистиката е в състояние още по-силно да възбуди народното въображение и да предизвика съпреживяване с великото в историята. Сензационното съобщение "Димитър Захралията е жив!", написано от вдъхновения изследвач на четата Христо Милев, предизвиква не само възторг у съвременниците.⁷

Нека се помъчим да подредим фактите. От поверителния доклад на Мидхат паша, публикуван още през 1924 г. от Д. Мишев,⁸ става ясно, че освен безспорния Димитър Николов Заралията /Коджа Ибрахим/ като втори знаменосци се сочат Георги Чернев и Димитър Мънзов от гр. Браила, обесен в Търново.⁹ В този